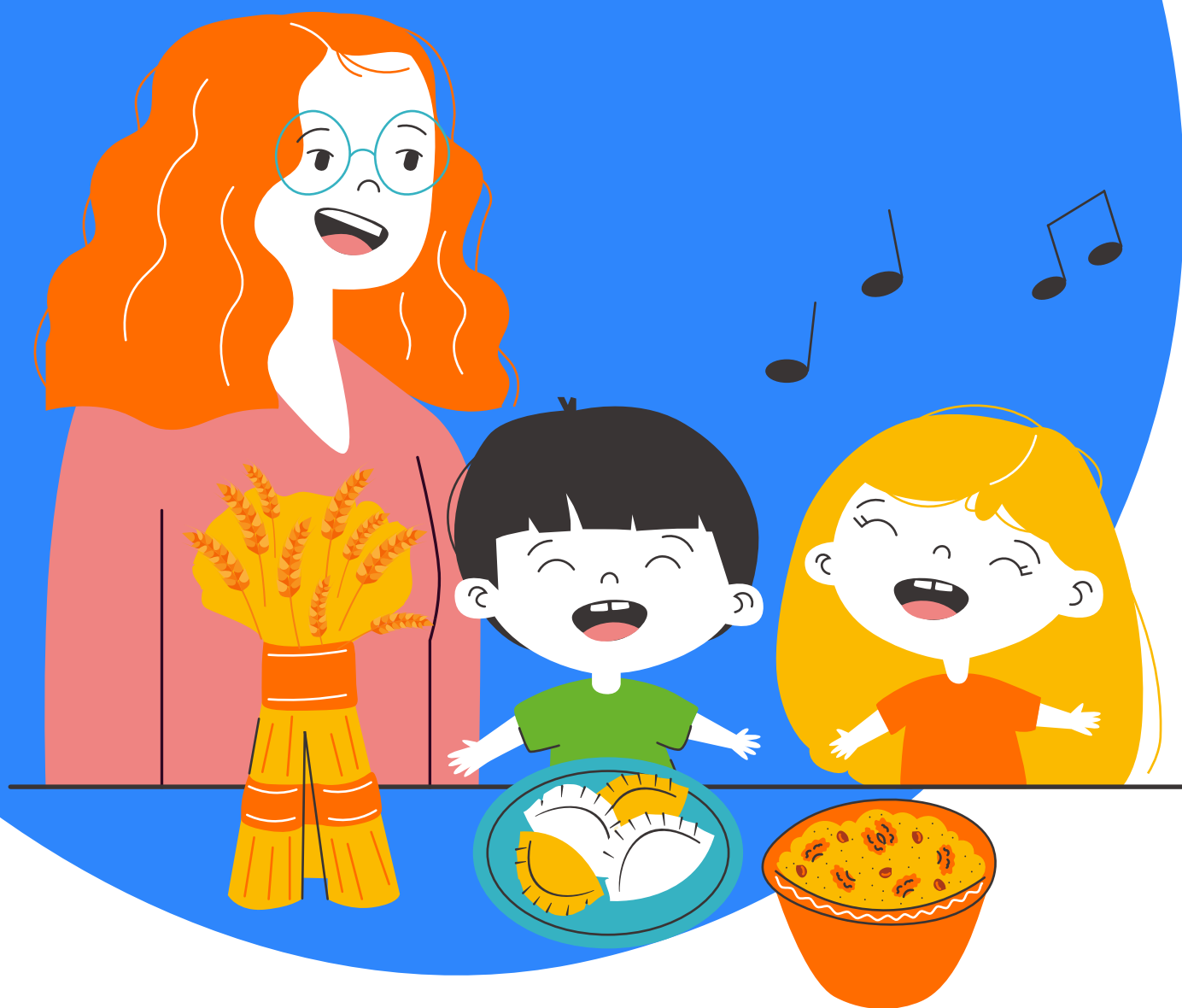

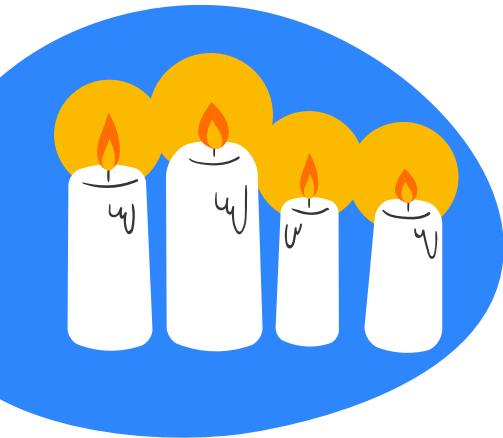

СВЯТКУЄМО РІЗДВО

Підготувала Альона Чудакова

СВЯТКУЄМО РІЗДВО

Важливість збереження українських традицій святкування Різдва та ознайомлення дошкільнят з атрибутами свята — ритуалом прикрашання різдвяного дерева, традиціями виготовлення дідуха, символічним змістом колядок та обрядом колядування, традиціями Святого вечора та українського вертепу — важко заперечити. Авторка пропонує докладні сценарії підготування до Різдва в закладах дошкільньої освіти.

Різдво Христове — одне з найсвітліших і найрадісніших свят у році. Це час, що сповнює нас теплом, перетворюючи сімейні ритуали на джерело духовного єднання. Особливу роль у створенні цієї атмосфери відіграють різдвяні традиції. Здавалося б, що магічного у традиційних колядках, ошатно вбраній ялинці чи вечері із 12 стравами, але саме ці ритуали дарують свято справжньої сімейної близькості. Для дошкільнят це відчуття є важливим, оскільки саме в дошкільньому віці закладаються основи світогляду, формуються духовні та моральні цінності особистості.

ЧОМУ ВАЖЛИВО РОЗПОВІДАТИ ДОШКІЛЬНЯТАМ ПРО РІЗДВЯНІ ТРАДИЦІЇ?

Важливість ознайомлення малюків із народними традиціями обґрунтовано кількома аспектами.

Розуміння себе та світу

Традиції допомагають дітям відчувати себе частиною родини, громади, нації. Коли дитина розуміє, чому ми співаємо колядки або ставимо на стіл кутю, вона призвичаюється цінувати культурну спадщину й поважати різноманіття.

Розвиток емоційного інтелекту

Святкові обряди навчають дітей співпереживання, вдячності та радості від дарування. Коли малюк виконує колядку або готує подарунок для близьких, він вчиться думати про інших, радіти їхнім емоціям.

Теплі спогади — це основа щасливого дитинства

Різдвяні традиції створюють чарівну атмосферу, яку дитина запам'ятовує на все життя. Це час, коли формується відчуття затишку, любові та безпеки.

Збереження культурної спадщини

Ознайомлення з народними традиціями, такими як колядування, випікання різдвяних страв, виготовлення дідуха, формує в дітей відчуття належності до своєї нації.

ЯК ПІДГОТУВАТИ ГРУПУ ДО СВЯТА РІЗДВА

Святкуванню Різдва передують ритуали підготування. Тож і ви почніть завчасно: передусім подбайте про створення святкової атмосфери у групі. Зберіть дітей у коло й запропонуйте їм поділитися думками про те, що для них означає Різдво. Вислухайте малюків і невимушено підведіть їх до розмови про традиції.

Покажіть картини або фотографії різдвяних ялинок різних часів. Після цього запитайте: «Друзі, а як ви думаєте, чому ми прикрашаємо ялинку до Різдва?» Дозвольте дітям висловити припущення, а потім розкажіть історію про те, як люди прикрашали різдвяне деревце за давнини, коли не мали сучасних прикрас: як оздобили вони використовували те, що було під рукою, — яблука, солодощі, домашнє печиво. За всіх часів прикрашання ялинки допомагало створити затишок і підготуватися до великого свята — народження Ісуса Христа.

Після обговорення діти разом із вихователем вирішують, як прикрасити свою ялинку. Вони можуть обрати одну з тем: наприклад, «Казкову ялинку» (роль прикрас виконують зірки, місяць і казкові персонажі), «Солодку ялинку» (за прикраси правлять печиво та цукерки), «Ялинку-майстерню» (усі прикраси створені власноруч).

Наступний етап підготування до свята — найцікавіший для дітей, адже під час нього малята власноруч виготовляють прикраси, малюють, вирізають, виготовляють аплікації. Щоб створити святковий настрій у процесі роботи, увімкніть різдвяну музику. Коли всі прикраси готові, разом прикрасьте ялинку, подбайте також про святковий декор для кімнати.

РОЗПОВІДАЄМО ДІТЯМ ПРО ГОЛОВНИЙ АТРИБУТ УКРАЇНСЬКОГО РІЗДВА — ДІДУХ

Одним із головних символів українського Різдва є дідух — сніп, який приносили до господи, щоб запросити добрих духів врожаю та побажати родині щастя й достатку. Важливо звернути увагу дітей на правильний наголос у слові — дідУх! Щоб зацікавити дітей, розкажіть їм легенду:

«Друзі, колись люди вірили, що у снопі пшениці живуть добрі духи, які оберігають родину. Після збору врожаю найкращий сніп залишали для Різдва. Він уособлював силу землі, сонця й вітру, був оберегом, що дарує радість та добробут»

Дідух своїми руками

1. Якщо у вас немає справжньої соломи, спробуйте виготовити оздобу з доступних матеріалів: паперу (жовтого чи коричневого), ниток чи стрічок, кольорових смужок, намиста, фольги для прикрас.
2. Вирізання «колосків». Щоб підготувати «колоски» з підручних матеріалів, нарізаємо смужки паперу відповідних кольорів.
3. Зв'язування снопа. Збираємо всі «колоски» разом і перев'язуємо їх стрічкою.
4. Оздоблення дідуха. Додаємо стрічки, вирізаємо зірочки, виготовляємо невеличкі прикраси з кольорового паперу.

Під час роботи заохочуйте дітей словами:

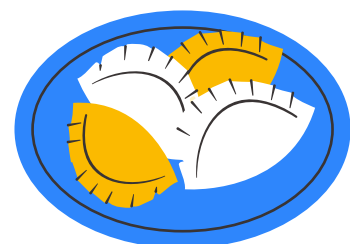
«Коли наш дідух буде готовий, ми поставимо його на почесне місце у групі, щоб він приніс нам усілякі щедроти — тепло, мир і різдвяний настрій!»

СВЯТИЙ ВЕЧІР: ГОТУЄМО СВЯТКОВИЙ СТІЛ

Щоб діти краще зрозуміли значення Святої вечері, організуйте у групі невелике театралізоване дійство. Запропонуйте дітям уявити, що вони мають змогу здійснити мандрівку в часі — перенестися в минуле й потрапити до звичайної української родини, яка готується до Святвечора. Почніть розмову так:

«Уявіть, що зараз сутеніє, на небі з'являється перша зірка — це знак, що пора сідати до святкового столу. Господиня кладе на стіл сіно — щоб нагадати, що маленький Ісусик народився в яслах. Господарі запалюють свічку — вона символізує світло, що прийшло у світ. На стіл ставлять 12 пісних страв, кожна з яких має своє значення. Уявіть, що сьогодні ми всі разом, як велика родина, можемо підготувати свій святковий стіл».

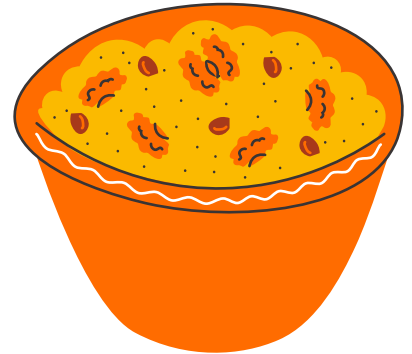
Далі запропонуйте дітям допомогти «накрити» стіл — нехай вони самі «розставляють» на столі страви, які асоціюються зі Святвечором. (Діти отримують зображення різних продуктів і мають вирішити, чи доречні вони під час Святого вечора: кутю, узвар, вареники — залишають, а морозиво чи піцу — відкладають.)

ГОТУЄМО ЧАСТУВАННЯ

Разом з дітьми можна приготувати святкові смаколики. Розкажіть дітям, що основна страва Святвечора — кутя. Запропонуйте малюкам прикрасити страву: посипати маком, додати родзинки, горішки чи полити медом. А для різдвяного десерту можна приготувати «солодкі кульки» із сухофруктів: подрібнити курагу, чорнослив або фініки, сформувати кульки й обваляти їх у кокосовій стружці або подрібнених горіхах. **(Під час приготування зверніть увагу на можливі прояви алергії в дітей!)**

На завершення театралізованої гри запропонуйте дітям вправу «Тиха хвилинка». Підживіть їхню уяву нагадуванням про те, що вони перебувають за святковим столом, у колі рідних; у мерехтінні свічки всі огорнуті теплом і спокоєм. Запропонуйте дітям заплющити очі на кілька секунд і подумати, що б вони побажали своїм близьким на Різдво. Після цього надайте можливість кожному, хто хоче, поділитися своїми побажаннями.

НАВЧАЄМО ДІТЕЙ КОЛЯДОК ТА ЩЕДРІВОК

Розкажіть дітям про те, як відбувався обряд колядування за давнини: охочі колядувати збиралися в гурт, атрибутом якого була велика зірка, прикрашена блискітками й закріплена на палиці, й вирушали співати. Вони стукали у двері й запитували: «Чи можна заколядувати?» Якщо господарі дозволяли, колядники співали: *«Добрий вечір тобі, пане господарю, радіймо нині ми всі разом!»* Після цього колядники бажали господарям щастя, здоров'я, гарного врожаю та миру в господі. А господарі дякували їм, обдаровуючи смаколиками чи монетами.

Як пояснити дітям символічний зміст колядок?

Розкажіть дітям, що колядки — це не просто пісні, оскільки їх співали не так для розваги, як для висловлення побажань, які мали силу справджуватися.

- У колядці *«Нова радість стала»* йдеться про народження маленького Ісуса.
- Колядка *«Ой, у полі, полі»* — побажання миру й добробуту.

Запропонуйте дітям уявити себе колядниками: *«Вивчімо колядку і станьмо справжніми посланцями добра! Уявіть, що ви несете людям радість і щастя. Хто хоче спробувати заспівати разом?»*

Щоб процес вивчення пісні й підготування до колядування став цікавішим, запропонуйте малюкам:

- виготовити свої маленькі зірки («Зробімо зірку з картону — маючи її, ви будете справжніми колядниками!»);
- вивчити колядку у грі (запитайте, наприклад, таке: «Що ми бажатимемо господарям?»; долучіть жести, запропонувавши піднімати руки на слова «радіймо нині» чи стукати в уявні двері перед співом).

ВІДТВОРЮЄМО З ДІТЬМИ РІЗДВЯНИЙ ВЕРТЕП

Однією з найдавніших українських традицій, які можна відтворити з дітьми, є вертеп. Установіть у групі шопку — макет місця, де, за біблійною легендою, народився маленький Ісусик. Створення вертепу разом із дітьми — це чудова нагода не лише познайомити їх із українськими традиціями, а й розвинути творчість, мовлення, взаємодію в колективі. Важливо, щоб процес був не просто підготуванням до виступу, а захопливою грою, у якій кожна дитина відчуватиме свою значущість.

Починаємо зі знайомства з традицією

Зберіть дітей у коло та розкажіть їм про вертеп. З ознайомлювальної розповіді діти дізнаються, що вертеп — це театралізоване дійство, яке відображає історію Різдва та є частиною української культури. Важливо говорити просто й цікаво, наводити приклади, показати ілюстрації чи відео справжнього вертепу, щоб діти уявили, який вигляд має традиційний вертеп. Після цього запропонуйте дітям уявити себе героями цієї історії. Запитайте: «Ким би ви хотіли бути? Пастушком? Янгелятком? Королем? Зіркою? А може, навіть віслучком чи овечкою?» (Важливо дати можливість кожному вибрати роль, яка йому до душі.)

Створюємо костюми

Підготуванню костюмів надайте атмосфери казковості: добре, якщо діти долучаться до їх виготовлення, якщо костюми будуть яскравими. Зрозуміло, що робота з виготовлення костюмів потребує багато часу, тому передбачте для цього окремий день або кілька занять. Для виготовлення костюмів використовуйте доступні матеріали:

- **для пастушків** — клаптики тканини для накидок, палиці-«посохи»
- **для ангелів** — шматки білої тканини, паперові крила, обручі з блискучим дротом
- **для царів** — корони з картону, фольга або тканина для плащів
- **для зірки** — вирізані золоті та срібні зірки, які можна прикріпити до палиць-держаків

Організуйте майстерклас, під час якого продемонструйте прості прийоми виготовлення деталей, заохочуйте дітей допомагати одне одному.

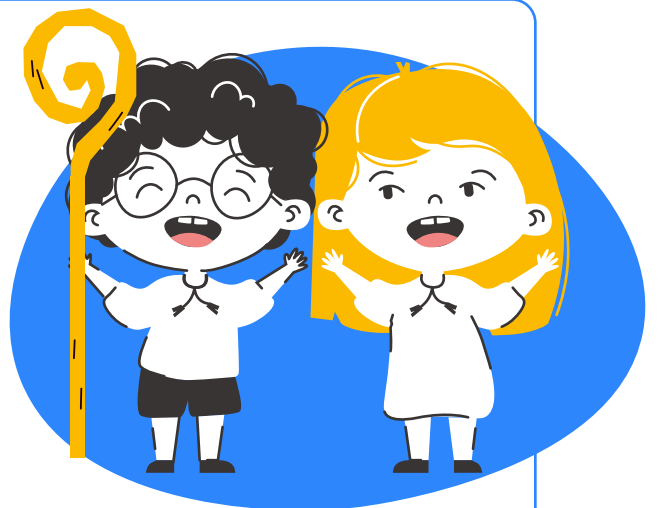
Готуємо виступ у грі

Коли костюми готові, починайте репетиції. Не варто змушувати дітей заучувати текст напам'ять — важливо, щоб вони розуміли, про що говорять, і могли висловлюватися своїми словами. Для цього посадіть дітей у коло та прочитайте історію, програючи її за ролями. Кожен герой намагається передати свою частину розповіді так, як він її розуміє.

Доповніть розповідь колядками та імпровізацією. Обирайте прості колядки, які діти вже знають або можуть легко вивчити. Наприклад, *«Добрый вечер тобі, пане господарю»*, *«Нова радість стала»* або веселу *«Бог ся рождає»*.

Останні приготування та саме дійство

Перед виступом знову зберіть дітей у коло, щоб нагадати, що найважливіше — це не ідеальна декламація чи правильність відтворення тексту, а відчуття свята та радісний настрій. Роздайте дітям атрибути (посохи, корони, зірку) та запропонуйте зробити кілька глибоких вдихів, щоб розслабитися.

РІЗДВО ЯК ДЖЕРЕЛО СПОГАДІВ

Свято Різдва завжди залишає особливі спогади. Найважливіше — бути поруч із дітьми, дарувати любов і створювати моменти, які вони пам'ятатимуть усе життя.

- Читайте історії або дивіться різдвяні фільми («Різдвяна свинка» (Д. Роулінг), «Крамничка тітоньки Мальви» (С. Тараторіна), «Клаус» (2019), «Полярний експрес» (2004), «Хто творить Різдво?» (О. Луцевська, І. Масляк, та інші), «Казки під ялинку» (Г. Малик, І. Андрусяк та ін.).
- Співайте разом колядки.
- Разом створюйте прикраси для дому чи ялинки.
- Просто говоріть про те, що для кожного означає Різдво.

Різдво — це магія, яку створюємо ми самі. Що більше щирої любові, тепла та уваги ми вкладемо у святкування, то яскравішим і теплішим воно буде для нас і наших дітей.

